

Avrupa'daki Özenli İnceleme
Reg lasyonlarına
KARŐILAŐTIRMALI BİR BAKIŐ

CETİNKAYA

AB KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÖZENLİ İNCELEME DİREKTİFİ ("Direktif")

DÜZENLEMENİN DURUMU VE YÜRÜRLÜK TARİHİ

Henüz yasalaşma aşaması tamamlanmayan ve teklif olarak kabul edilen bu Direktif, uzun zamandır beklendiği üzere Avrupa Birliği'nin ("AB") diğer organlarınca görüşülecek ve kabul edildiğinde yürürlüğe girecektir.

KAPSAM

AB İçi Şirketler

Grup 1

Önemli büyüklükte ve ekonomik güce sahip tüm (Merkezi AB'de bulunan) AB limited şirketleri (500'den fazla çalışanı ve dünya çapında 150 milyon Euro'dan fazla net cirosu olan şirketlerdir).

Grup 2

Her iki Grup 1 eşliğini de karşılamayan, ancak 250'den fazla çalışanı ve dünya çapında 40 milyon Euro net cirosu olan, tanımlanmış yüksek etkili sektörlerde faaliyet gösteren diğer limited şirketlerdir. Bu şirketler için kurallar Grup 1'den 2 yıl sonra uygulanmaya başlayacaktır.

ALMANYA TEDARİK ZİNCİRİ YASASI (LkSG)*

DÜZENLEMENİN DURUMU VE YÜRÜRLÜK TARİHİ

Federal yasa, Alman parlamentosu tarafından 11 Haziran 2021'de onaylandı ve 1 Ocak 2023'te yürürlüğe girmesiyle şirketlerin yasanın belirlediği standartları benimsemesi gerekecek.

KAPSAM

Yönetim merkezi, merkez şubesi, idari merkezi veya şirket sözleşmesinde yer alan merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'da kural olarak en az 3.000 işçi istihdam eden (Almanya dışına gönderilen işçiler de bu sayıya dahildir) şirketlere uygulanır.

ya da

Yönetim merkezi, merkez şubesi, idari merkezi veya şirket sözleşmesinde yer alan merkezi Almanya'da bulunan bir şirket olmasa bile, Alman Ticaret Kanunu'nun 13. Maddesine göre Almanya içinde şubesi bulunan ve Almanya'da kural olarak en az 3.000 işçi istihdam eden şirketlere uygulanır.

*Kanun'un tam adı Türkçe'ye "Tedarik Zincirlerinde Şirketlerin İnsan Hakları İhlallerini Önlemeye Yönelik Özen Yükümlülüğü Hakkında Kanun" olarak çevrilmiştir.

AB Dışı Şirketler

AB'de oluşturulan Grup 1 ve 2 ile uyumlu ciro eşiği ile AB'de faaliyet gösteren AB dışı şirketlerdir ve bu şirketler de Direktif'in kapsamındadır. Ancak, buradaki ciro eşiği dünya çapında değil, AB çapında aranmaktadır.

Kobiler

Küçük ve orta ölçekli işletmeler ("KOBİ'ler") ise doğrudan bu Direktif kapsamında değildir. Ancak, KOBİ'ler için dolaylı olarak etki doğurabilecek destekleyici tedbirler sunmaktadır. Bu tedbirler şirketin kendi operasyonları, bağlı kuruluşları ve değer zincirleri (doğrudan ve dolaylı olarak kurulan iş ilişkileri) için de geçerli olacaktır.

DÜZENLEMENİN AMACI

Vatandaşlar İçin

- İşçi hakları da dahil olmak üzere insan haklarının daha iyi korunması
- Mevcut ve gelecek nesiller için daha sağlıklı bir çevrenin oluşturulması
- Sürdürülebilir şekilde gerçekleştirilen ürün ve hizmetlerin artması
- İşletmelere güvenin artması
- Şeffaflığın daha iyi sağlanması ve aydınlatılmış seçimler yapılması
- Mağdurların adalete erişiminin iyileştirilmesine katkı sağlanması

ayrıca

Yukarıda bahsedilen 3.000 asgari işçi sayısı, Ocak 2024 tarihinden itibaren 1.000 olacaktır.

Türk İş Kanunu'nun 7. maddesinde tanımlanan geçici iş ilişkisi kapsamında çalışan işçilerin asgari işçi sayısına dahil olması için bu işçilerin görev süreleri 6 aydan uzun olmalıdır.

Bağlı şirketlerde, üst şirketin işçi sayısı hesaplanırken (Almanya dışında çalışmaya gönderilen işçiler de dahil olmak üzere) şirketler topluluğuna ait tüm şirketlerin Almanya'daki mensupları dikkate alınır.

DÜZENLEMENİN AMACI

- Küresel tedarik zincirlerinde insan haklarının korunmasının iyileştirilmesi, çocuk işçi çalıştırma ya da zorla çalıştırma yasakları gibi temel standartların gözetilmesi
- Çevre haklarının gözetilmesi, özellikle civa emisyonu ve kalıcı organik atıkların etkisinin azaltılmasına ilişkin uluslararası sözleşmelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesi

Şirketler İçin

- AB'de uyumlulaştırılmış hukuki çerçeve, hukuki belirlilik ve eşit koşullar yaratması
- Müşteri güveni ve çalışan bağlılığının daha fazla sağlaması
- Olumsuz etkiler konusunda daha fazla farkındalık geliştirilmesine katkı sağlaması
- İtibar riskleri dahil olmak üzere risklerin daha iyi bir şekilde yönetilmesini sağlaması
- Finansmana daha iyi erişim sağlanması

Gelişmekte Olan Ülkeler İçin

- Sürdürülebilir finansmana daha iyi erişim
- İnsan haklarının ve çevrenin daha iyi korunması
- İşçi haklarının iyileştirilmesi
- Şirketlerin tedarikçilerinin operasyonları hakkındaki konularda güvenilir bilgi aktarımını sağlaması
- Diğer kurumsal sürdürülebilirlik konuları hakkında daha fazla farkındalık için rehberlik edilmesi ve bu alanların da zamanla mevzuat düzenlemelerine konu edilmesi

- Şirketlerin LkSG kapsamındaki riskleri analiz etmesi ve tespit etmesi; bu risklere yönelik politika metinleri hazırlaması ve önleyici tedbirler alması; alınan tedbirlerin ve hazırlanan politikaların etkililiğinin düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi

YASA BAKIMINDAN TEDARİK ZİNCİRİ

Bir şirketin tüm ürün ve hizmetlerini ifade eder. Tedarik zinciri, hammaddenin çıkarılmasından nihai müşteriye teslimine kadar ürünlerin imalatı ve hizmetlerin yerine getirilmesi için gerekli olan yurt içi ve yurt dışındaki tüm adımları kapsar ve

1. Bir şirketin kendi iş alanındaki faaliyetini,
2. Doğrudan bir tedarikçinin faaliyetini ve
3. Ara tedarikçinin faaliyetini

içerir.

Nüans-Ara Tedarikçinin Doğrudan Tedarikçi Kabul Edildiği Hal

Şirket, doğrudan tedarikçi ilişkisini suistimal edecek şekilde tasarladıysa veya doğrudan tedarikçiye ilişkin özen yükümlülüğünün gerekliliklerinden kaçınmak amacıyla kanunu dolanmışsa, ara tedarikçi doğrudan tedarikçi olarak kabul edilir.

YASA BAKIMINDAN “RİSK” VE “ÇEVRESEL RİSK” KAVRAMLARI

Risk: Kanun'da sayılan belirli yasakların ihlal edilmesi için **yeterli olasılığın bulunması halidir** ve bu bağlamdaki riskler insan hakları riskleridir. Bu haller kanunda sınırlı sayıda fakat genişletilebilir şekilde sayılmıştır.

Çevresel Risk: Fiili koşullar temelinde ve özen yükümlülüğü kapsamında, çevresel bir yükümlülüğün ihlal edildiği ve aşağıdaki yasaklardan birine aykırılık oluşturan yeterli bir olasılığın bulunduğu herhangi bir durumdur:

- Cıvaya ilişkin yasaklar
- Kalıcı organik kirleticilere ilişkin yasaklar
- Kimyasalların üretimi ve kullanımına ilişkin yasaklar
- Atıkların çevre dostu olmayan şekilde muamele görmesine ilişkin yasaklar
- Tehlikeli atıklar ve işlenme ithallerine ilişkin yasaklar

ŞİRKETLERİN VE YÖNETİCİLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Şirketlerin:

- Kurumsal durum tespiti yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için bu yükümlülükleri politikalarına entegre etmesi,
- Mevcut ve potansiyel insan hakları ve çevresel etkileri tespit etmesi,
- Olası olumsuz etkileri önlemesi veya azaltması, fiili etkileri sona erdirmesi yahut en aza indirmesi,
- Bir şikâyet prosedürü oluşturması ve sürdürmesi,
- Durum tespiti yükümlülüğüne ilişkin politikalarının ve önlemlerinin etkinliğini izlemesi
- Durum tespitleri hakkında kamuoyuna karşı şeffaf olması

gerekmektedir.

Ek olarak, Grup 1 şirketlerinin iş stratejilerinin, Paris Anlaşması uyarınca küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlandırmakla uyumlu olmasını sağlayacak bir plana sahip olmaları gerekmektedir.

Yöneticilerin:

- Durum tespiti için gerekli olan sistemleri kurması ve uygulaması, denetlemesi ve bunu kurumsal stratejiye entegre etmesi,

ŞİRKETLERİN VE YÖNETİCİLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

İnsan haklarına yönelik riskler veya çevresel risklere ilişkin özen yükümlülüğünün yerine getirilmesi, bunun için de:

- Etkili bir risk yönetiminin tesis edilmesi,
- Şirketin bir insan hakları sorumlusu tayin etmesi, şirket içinde risk yönetiminin denetlenmesinden sorumlu kişinin kim olduğunun belirlenmesi
- Şirket içi yetki alanının belirlenmesi,
- Düzenli risk analizinin uygulanması,
- Bir ilkesel bildirme sunulması
- Kendi faaliyet alanında ve doğrudan tedarikçilere yönelik elverişli önleyici tedbirlerin sağlanması,
- İyileştirici tedbirler alınması
- Bir şikâyet prosedürü tesis edilmesi,
- Ara tedarikçiden kaynaklanan risklere ilişkin özen yükümlülüğünün uygulanması,
- Belgelendirme ve rapor sunma aşamalarının gerçekleştirilmesi

gerekmektedir.

- Şirketin çıkarlarına en uygun şekilde hareket etme görevlerini yerine getirirken, kararlarının insan hakları, iklim değişikliği ve çevresel açıdan sonuçlarını dikkate alması zorunludur.

NASIL UYGULANACAK?

Ulusal İdari Makamlar Aracılığıyla

Kuralların uygulanmasında, Üye Devletler tarafından atanan ulusal idari makamlar, söz konusu yeni kuralların denetlenmesinden sorumlu olacak ve uyulmaması durumunda para cezası uygulayabilecektir.

Komisyon ise aynı amaca yönelik olarak Avrupa düzeyinde, koordineli bir yaklaşım sağlamak için ulusal organların temsilcilerini bir araya getirecek bir **Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı** kuracaktır.

ZARARDAN SORUMLULUK

Mağdurlar, uygun durum tespiti önlemlerinin etkili bir şekilde uygulanmaması nedeniyle doğan zararlar için yasal yollara başvurma fırsatına sahip olacaklardır.

Mağdurların hukuki başvurularına yönelik olarak ise Üye Devletler, mağdurların yükümlülüklere uyulmamasından kaynaklanan zararlar için tazminat almalarını sağlayacaktır.

NASIL UYGULANACAK?

Yetkili Resmi Makam

Federal Ekonomi ve İhracat Kontrol Ofisi, resmi kontrol ve uygulamadan sorumludur. Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Federal Büro'nun yasa kapsamındaki görevleri için yasal ve teknik denetimden sorumludur. Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile anlaşarak yasal ve teknik denetim uygular.

YAPTIRIM

Yükümlülüklere aykırı davranılması halinde Alman şirketlerine 100.000 ila 800.000 Euro para cezası verilebilecektir.

Yıllık cirosu 400 milyon Euro ve daha fazla olan şirketler ortalama yıllık cirolarının %2' si kadar para cezasına çarptırılabilir.

Son olarak şirketlerin yasayı ihlal etmeleri halinde üç yıllığına tedarik, inşaat veya hizmet alanlarında kamu ihalelerinden men edilmeleri mümkündür.